

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București
4 martie 2023
Clasa a VIII-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Citește fiecare dintre textele următoare pentru a putea răspunde la cerințele formulate:

A.

Căpitanul începu să caște, simți cum i se astupă urechile, cum întunericul îi atârna atât de greu de pleoape, că nu-și putea ține ochii deschiși.

Un fâlfâit de pasăre îl trezi, cu bărbia sprijinită pe piept, aplecat înainte, gata să se răstoarne peste jăromatic. Trecuse mult de miezul nopții, focul stătea să se stingă [...].

Îl trezi cu greu pe Ilia, care tot dădea din aripi într-un vis. Îl bătu ușor cu palmele peste obraz până când Ilia sări în picioare, năuc, frecându-se la ochi și neștiind în primul moment unde se află.

— Trezește-te și păzește focul să nu se stingă! A fost o noapte înstelată, știi cam pe unde suntem, îi spuse Costa și părea mulțumit de ce a aflat. Acum trebuie să trag și eu un pui de somn.

Ilia, buimac, cu gândurile încă agățate de vis, scormoni în jur după două scândurele cu care înteți focul gata să se stingă. Licărea lumina la răsărit de soare, dar se lăsase o ceață atât de deasă, încât nu puteai deosebi cerul de mare, n-apărea decât la orizont ca o dâră subțire de lumină. Lângă pâlpâirea molcomă a focului era doar el. Căpitanul Costa dormea.

Ilia își aminti cum, într-o duminică, pe la mijlocul lui mai, corabia cu două catarge a fost lansată la apă. [...]

„Bunicul, el m-a îndemnat să plec, de câte ori eram în preajma lui, îmi spunea: aleargă, mânzule, nu te opri! Poate, într-o zi, vei da nas în nas cu tine. Îmi spunea și se uita cu un zâmbet șugubăț la mine. Era felul lui de a mă întreba dacă am înțeles, iar dacă rămâneam cu întrebare în privire, zâmbea și m-ajuta cu înțelesul. Ca Făt-Frumos, treci prin încercări din care afli cum ești, cât de curajos, drept și bun, și înveți cum să fii.

Mi-e drag și mi se face dor de el. Dacă închid ochii gândindu-mă la el, noaptea se luminează de stele și chiar nu-mi mai este frică.

În copilărie, mă ajuta să-mi meșteresc bărcuțe dintr-o bucată de lemn, fixam un catarg cu o pânză și le lăsam pe râu să plutească. Alergam pe mal urmărindu-le până la un trunchi răsturnat în apă, unde se opreau.

Odată s-a întâmplat că vântul a suflat mai tare și bărcuța mea s-a ridicat deasupra apei și a zburat.

Eu și bunicul ne-am uitat nedumeriți unul la altul, niciunul dintre noi n-avea habar de ce-a zburat. A doua oară nu s-a mai întâmplat.”

Pe Ilia îl rodea să-i povestească toate astea căpitanului Costa, dar nu îndrăznea. Știa precis de ce-a plecat. Ilia își închipuia privirea mirată a căpitanului Costa dacă s-ar apuca acum, în pustiu, să-i spună că scopul călătoriei lui a fost să vadă cum suflă vântul în vele*. Era important să știe, pentru că-avea un vis, pe care nu-l mărturisise decât bunicului. Un gând pe care niciodată nu-l spusese cu voce tare: „Vreau să zbor! Vreau să-mi fac aripi și să zbor!” Cum să spui cuiva asta și mai ales căpitanului Costa [...].

A doua zi, cu noaptea-n cap, au plecat la târg cu luntrea pe canal. Înainte să se înalțe soarele la amiază, au ieșit pe lac. Ilia amuțise de atâta frumusețe, de parcă s-ar fi deschis porțile paradisiului. Nuferi albi și păsări, toate păsările pământului. Și... liniște, nu se-auzea decât atât, bătaia din aripi, clipocitul în apă al vâslei, iar, dacă ascultai atent, respirația lor.

Ilia se aplecă spre urechea căpitanului și-l întrebă în șoaptă:

— Am ajuns pe Tărâm?

Nu primi răspuns, nici căpitanul Costa nu mai văzuse atâta frumusețe, iar el călătorise ceva la viața lui.

Pe întinsul apei apăreau mici insule, explozii de vegetație sălbatică, misterioase și ademenitoare, te copleșea dorința să tragi la mal și să faci măcar câțiva pași.

S-au plimbat printre insule și mereu alte imagini apăreau bucurându-le ochii.

Spre amiază, pescarii au tras luntrea plină de pește sărat la mal, unde îi aștepta o căruță. Au făcut un mic popas și, după ce s-a terminat târguiala și peștele a fost încărcat în căruță, pescarii s-au reîntors acasă, Costă și Ilia au rămas pe mal și-au plecat mai departe cu căruța spre târg, unde l-au ajutat pe negustor să descarce peștele drept mulțumire, apoi au pornit-o pe jos mai departe.

Francisca Stoenescu, *Corăbii zburătoare*

*velă – pânză de corabie, care asigură deplasarea navei

*șugubăț – glumeț, hazliu

B.

Acolo unde nu mai e trotuar –
Până să-nceapă-al străzii furnicar –
E iarba colorată în roz și e pufoasă,
Iar soarele-i gătit în alb ca o mireasă,
Și păsările lunii se odihnesc din zbor
În vânt de mentă verde, blând și răcoritor.

Hai să fugim de fumul ce peste noi se-abate
Din străzile înguste, cănite, 'ntortocheate,
Hăt, dincolo de hăul cu flori de-asfalt în cale.
Vom merge fără grabă, cu pași egali, agale,
Urmând săgeți de cretă ce-n cale ne apar.
Acolo unde nu mai e trotuar.

Vom merge fără grabă, cu pași egali, agale,
Urmând săgeți de cretă ce-n cale ne apar.
Copilul doar ne-arată, copilul știe doar
S-ajungă unde nu mai e trotuar.

Shel Silverstein, *Acolo unde nu mai e trotuar*
(traducere de Florin Bican)

C.

Marea Neagră nu e neagră. Iarna, pe furtună, are nuanțe de la gri-închis la verde profund, dar vara culoarea se schimbă de la bleu-ciel la turcoaz. Petreceam acolo o bună parte a vacanței și niciodată n-am mai putut iubi o altă mare așa cum am iubit Marea Neagră. [...]

Ne petreceam deci vacanțele pe malul vestic al Mării Negre.

Ajungeam acolo cu trenul, traversând Dunărea pe marele pod de oțel construit la sfârșitul secolului al XIX-lea de un inginer de geniu. Pe podul de la Cernavodă, scrâșnetul roților devenea mai intens, iar scheletul de metal al imensei construcții vibra, în vreme ce o briză răcoroasă, amestecată cu fum, pătrundea prin ferestrele deschise. Locomotiva cu cărbuni scotea un șuierat lung. Eram de-acum la sud de Dunăre. Încă două ore și iată-ne la mare!

Bunicii mei din partea tatei aveau o casă de vacanță la Mangalia, oraș care, în secolele IV și III î.Cr., fusese o colonie grecească numită Callatis. [...]

Am petrecut acolo verile de la începutul copilăriei mele, dar nu-mi aduc aminte prea multe, fiindcă vila familiei a fost expropriată* foarte devreme. Îmi amintesc, totuși, exact clipa când am zărit întâia dată orizontul. Cred că aveam vreo cinci ani; familia mea închiria acum, în același oraș de vacanță, camere de la un localnic. Tocmai sosiserăm și cercetam cu privirea linia unde cerul și marea se contopeau.

— Ce-i asta? am întrebat.

— E orizontul, mi-a răspuns mama.

— N-am putea merge acolo? Tare aș vrea să-l văd mai de aproape, am rugat-o eu.

— Din păcate, e imposibil, mi-a explicat ea, cu cât te apropii, cu atât orizontul se îndepărtează.

— Totuși... am insistat eu. Mai departe, dincolo de „orizontul” ăsta, trebuie să mai fie ceva!

— Da, a spus mama, balene!

Răspunsul ei m-a mirat cât se poate de mult; cu greu mi-aș fi închipuit niște balene plutind sau zburând în spațiul ăsta care era deopotrivă mare și cer, cer și mare.

— Mai bine ești cuminte și rămâi aici! a adăugat mama.

Fascinația depărtărilor nu m-a părăsit și s-a amestecat mai târziu cu lecțiile de geografie ale lui Magellan, cu povestirile lui tanti Margot și cu lectura memoriilor lui Bougainville și a jurnalului de călătorie al căpitanului Cook. Atracția asta nu se explica genetic, strămoșii mei fuseseră, mai degrabă, oameni de la munte. Aveam, de altminteri, amintiri minunate din vacanțele petrecute în Carpați, mai cu seamă vacanța din inima Făgărașului, în casa lui Galaction, fostul pădurar al bunicului meu din partea tatei. Mama era pe atunci însărcinată cu Cristinel și prefera să rămână acasă, să se odihnească, în timp ce Adrian și cu mine mergeam să pescuim păstrăvi cu tata în râul Sâmbăta, sau ne amuzam înălțând zmeiele meșteșugite de tata, minunându-i pe ceilalți băieți din sat. Da, nu încapă îndoială, îmi plăcuseră cinele din camera de oaspeți a familiei Galaction, unde se vorbea o românească arhaică, cu sonorități din latina populară („rogu-vă frumos, doamnă, ședeți aici”; sau „și domnia voastră, domnule, ocupați acest loc, rogu-vă frumos”). Așezați dinaintea unor măsuțe joase, la lumina lămpilor cu gaz, muiam bucăți de mămăligă aburindă în niște oale cu lapte proaspăt de bivoliță gros ca smântâna. Da, nu încapă îndoială, toate astea îmi plăcuseră, dar marea era... altceva.

La un moment dat, în adolescența noastră, a existat un fel de împărțire a rolurilor între mine și fratele meu. În vreme ce Adrian părea tot mai atras de culmile Carpaților, aplecarea mea pentru elementul acvatic, în special pentru mare, a devenit tot mai evidentă. În capitală puteam practica înotul și canotajul pe lacurile din preajma Bucureștiului – ceea ce și făceam, cu multă pasiune –, dar tânjeam după mare, după orizontul ei. Și după adâncurile ei.

Victor Ieronim Stoichiță, *Despărțirea de București*

**expropriată* – care este trecută în proprietatea statului

SUBIECTUL I

20 de puncte

Scrie pe foaia de concurs numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Există hiat în ambele cuvinte din seria:

- a) „călătoriei”, „neagră”.
- b) „fascinația”, „amiază”.
- c) „construit”, „lecțiile”.
- d) „niciodată”, „trotuar”.

2 puncte

2. Conține doar cuvinte compuse seria:

- a) „căruță”, „pufoasă”.
- b) „departe”, „pescarii”.
- c) „devreme”, „roților”.
- d) „fiindcă”, „niciunul”.

2 puncte

3. Sinonimele contextuale ale cuvintelor subliniate în secvența: „Ca Făt-Frumos, treci prin încercări din care afli cum ești, cât de curajos, drept și bun, și înveți cum să fii” sunt, în ordine:

- a) *cunoștințe, temător, onest.*
- b) *probe, temerar, integru.*
- c) *teste, riguros, corect.*
- d) *verificări, tolerant, nedrept.*

2 puncte

Scrie pe foaia de concurs răspunsurile la cerințele de mai jos:

4. Alcătuieste un enunț cu altă valoare morfologică a cuvântului subliniat în fragmentul următor, pe care o vei preciza: „Marea Neagră nu e neagră. Iarna, pe furtună, are nuanțe de la gri-închis la verde profund, dar vara, culoarea se schimbă de la bleu-ciel la turcoaz.”

2 puncte

5. Menționează cazul fiecărui cuvânt subliniat din enunțul: „Aveam, de altminteri, amintiri minunate din vacanțele petrecute în Carpați, mai cu seamă vacanța din inima Făgărașului, în casa lui Galaction, fostul pădurar al bunicului meu din partea tatei.”

2 puncte

6. Transcrie două pronume diferite din secvențele următoare, precizând felul fiecăruia: „Răspunsul ei m-a mirat cât se poate de mult; cu greu mi-aș fi închipuit niște balene plutind sau zburând în spațiul ăsta care era deopotrivă mare și cer, cer și mare.”

2 puncte

7. Precizează funcția sintactică pentru cuvintele subliniate în secvența: „Au făcut un mic popas și, după ce s-a terminat târquiala și peștele a fost încărcat în căruță, pescarii s-au reîntors acasă”.

2 puncte

8. Notează câte propoziții sunt în fraza: „În vreme ce Adrian părea tot mai atras de culmile Carpaților, aplecarea mea pentru elementul acvatic, în special pentru mare, a devenit tot mai evidentă.”

2 puncte

9. Construiește o frază din trei propoziții în care să existe două subordonate atributive, aflate în raport de coordonare disjunctivă.

2 puncte

10. Rescrie corect mesajul unui copil către un profesor: *Aș fi bucuros dacă a-ți putea să îmi corectai compunerea despre splendoarea vacanței petrecută la mare.* **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

40 de puncte

Scrive pe foaia de concurs, în enunțuri, răspunsurile pentru cerințele de mai jos:

1. Scrie un element de conținut comun celor trei texte-suport, valorificând câte o secvență relevantă din fiecare text. **6 puncte**

2. Precizează o trăsătură morală a copilului, personajul din textul A, valorificând secvența: „Era important să știe, pentru c-avea un vis, pe care nu-l mărturisise decât bunicului. Un gând pe care niciodată nu-l spusese cu voce tare: «Vreau să zbor! Vreau să-mi fac aripi și să zbor!» Cum să spui cuiva asta și mai ales căpitanului Costa” și numind mijlocul de caracterizare. **6 puncte**

3. Prezintă, în 50 – 70 de cuvinte, o semnificație a secvenței:

Vom merge fără grabă, cu pași egali, agale,

Urmând săgeți de cretă ce-n cale ne apar.

Copilul doar ne-arată, copilul știe doar

S-ajungă unde nu mai e trotuar.

6 puncte

4. Descrie, în 50 – 70 de cuvinte, o emoție provocată de imaginea mării, valorificând două secvențe din textul C. **6 puncte**

5. Comentează, în 50 – 70 de cuvinte, secvența preluată din textul C: „Da, nu încape îndoială, îmi plăcuseră cinele din camera de oaspeți a familiei Galaction, unde se vorbea o românească arhaică, cu sonorități din latina populară («rogu-vă frumos, doamnă, ședeți aici»; sau: «și domnia voastră, domnule, ocupați acest loc, rogu-vă frumos»).” **8 puncte**

6. De care dintre destinațiile de vacanță, prezentate în textul C, ești atras cel mai mult? Justifică-ți răspunsul, în 70 – 100 de cuvinte, valorificând textul indicat. **8 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

40 de puncte

Crezi că, străbătând lumea, „vei da nas în nas” cu tine?

Scrive un text argumentativ, de minimum 200 de cuvinte, în care să susții răspunsul la întrebarea dată prin două argumente, valorificând câte o secvență din fiecare text-suport și experiența ta de lectură.

Vei primi **26 de puncte** pentru conținutul compunerii și **14 puncte** pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 200 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus. Compunerea nu va avea titlu sau motto.